

Ольга Олова

Як побачити перевтілення?

Прижиттєве видання новели Ф. Кафки «Перевтілення» містило лише зображення дверей у кімнату Грегора Замзи, бо письменник був проти малюнків комах як ілюстрацій до твору. Автора можна зрозуміти, бо він дбав про людську свідомість Грегора, що продовжувала існувати у потворній оболонці. Режисер Валерій Фокін у 1995 р. створив виставу, в якій виконав заповіт Ф. Кафки. Перевтілення людини на комаху актор зіграв, використовуючи незвичну пластику рухів, жестів, міміки акторів. Руки й ноги Костянтина Райкіна (саме він грав Грегора Замзу) перетворилися на лапки жука, спина – на цупкий панцир. Головним було те, що процес перетворення супроводжувався людськими емоціями – спочатку жахом, а потім покірливими стражданнями.

Сцена з вистави «Перевтілення». Режисер В. Фокін. Грегор Замза – К. Райкін (Росія). 1993 р.

У 2002 р. режисер В. Фокін створив кінофільм «Перевтілення», де головну роль виконав відомий актор Євген Миронов. Автори фільму використали психологічну гру актора для показу процесу перевтілення

головного героя на незрозумілу істоту, а люблячу родину – на її агресивних ворогів. У фільмі перевтілення людини на «не-людину» відбувається доволі переконливо і реально. Відсутність справжнього жука спонукає провести паралелі з іншими життєвими історіями, коли людина, не втрачаючи людської подобі, стає іншою по суті. Хвороба, згубні пристрасті перетворюють людину на потвору. І треба мати багато любові й милосердя, щоб побачити людське у жалюгідній подобі. Але члени родини Грегора Замзи не мають цих почуттів...

Автори кінострічки переконливо доводять думку про те, що «Перевтілення» – це твір про зраду і зречення. Прокинувшись комахою, Грегор Замза починає усвідомлювати, що у світі панує абсурд і жах, а не любов і милосердя. Перевтілення людини на потвору, як це буває у казках, відбулося, але сила кохання так і не врятувала героя... Бо життя – це не казка.

Кадри з кінофільму «Перевтілення». (режисер В. Фокін, Росія, 2002).

Грегор Замза – Є. Миронов

У мультиплікації також існує цікава інтерпретація твору Ф. Кафки. Вона створена канадським режисером Керолайн Ліф. Її фільм виконаний з допомогою техніки «пісочної анімації». У мультиплікаційному фільмі за новелою «Перевтілення» збережені ключові моменти твору: болісне пробудження Грегора, реакція його родичів на превтілення, слухання родиною музики. Ці короткі сцени відтворюють жах, який переживає Грегор.

Рухливі контури піску передають появу потворних лапок-щупалець, зміни обличчя та тулуба. Авторка фільму виголошує думку, яку так швидко забули рідні Грегора: зовнішні зміни нікому не дають права вважати людину комахою. У фільмі ця думка підкреслюється не образом Грегора, ні – від страшенний. А тим, що руки батька і матері з пальцями, що постійно ворухаються, нагадують жука, так само, як і виделки на столі, зачіска матері та ін.

Кадри з мультфільму «Перетвілення містера Замзи» (режисер К. Ліф, Канада, 1978)

<https://www.youtube.com/watch?v=GHvy-J1BFu8>

Завдання

Створіть сюжет для власного кінофільму, в якому Грегор Замза вижив і перетворюється із комахи на людину. Придумайте назву, розкажіть про ключові епізоди.